

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai

Ūnijas ielā 45,
Rīga, LV-1039

Rīgā, 2020.gada 25.maijā
Nr. 754/JN

*Par konsultāciju dokumentu par izsoles nosacījumiem
radiofrekvenču spektra joslas 703MHz – 733MHz/ 738MHz – 788MHz
lietošanas tiesību piešķiršanai*

„Latvijas Mobilais Telefons” SIA (turpmāk – LMT) ir iepazinies ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) izsludināto konsultāciju dokumentu *Par izsoles nosacījumiem radiofrekvenču spektra joslas 703MHz – 733MHz/ 738MHz – 788MHz lietošanas tiesību piešķiršanai* (turpmāk – Konsultāciju dokuments), un iesniedz šādus priekšlikumus.

1. Izsoles priekšmets un izsoles dalībnieki kopēja radiotīkla kontekstā

Radiofrekvenču spektrs ir ierobežota un vērtīga nacionālā bagātība, tādēļ šī resursa piešķiršanai jānotiek tālredzīgi un atbilstoši valsts stratēģiskajiem un attīstības mērķiem, kā arī normatīvajos aktos noteiktajiem principiem. Iepazīstoties ar Konsultāciju dokumentā piedāvāto risinājumu, konstatējam, ka tas nav pieņemams no tehnoloģiskā viedokļa un var nonākt pretrunā ar Eiropas Komisijas un BEREC vadlīnijām par vienlīdzīgas konkurences noteikumiem. Esam pārliecināti, ka izsole radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību piešķiršanai Konsultāciju dokumentā norādītajās spektra joslās ir jāveic vēl 2020.gadā, lai elektronisko sakaru komersanti var sagatavoties elektronisko sakaru tīklu izvēršanai. Nav paredzams, ka līdz izsoles brīdim Latvijas Republikas normatīvajos aktos būs kāds izmaiņas, kas regulēs izsoles priekšmeta izmantošanu. Līdz ar to izsoles noteikumos paredzētie radiofrekvenču spektra izmantošanas nosacījumi turpmākajiem 22 gadiem ir vienīgais dokuments, kas katram dalībniekam ļaus noteikt izsoles priekšmeta cenu. No šāda viedokļa esam konstatējuši vairākus būtiskus izsoles noteikumu trūkumus, kurus aicinām novērst, izstrādājot izsoles noteikumus.

1.1. Publiski zināma Regulatora redzējuma trūkums saistībā ar kopēja radiotīkla izveidošanu

2019.gada vasarā SIA Tele2 un SIA Bite Latvija publicēja paziņojumu par kopēja radiotīkla izveidošanu Latvijā līdz 2023.gadam un 2019.gada septembrī dibināja uzņēmumu SIA Centuria (turpmāk – Kopuzņēmums) kopīgā radiotīkla infrastruktūras pārvaldīšanai. Gan Eiropas Komisija, gan Eiropas Regulatoru iestāde BEREC ir veikusi radiotīklu kopīgošanas novērtējumu dažādās valstīs, konstatējot vērā ņemamus konkurences un patērētāju interešu deformēšanas riskus kopīga radiotīkla izvēršanas gadījumā. BEREC 2018.gada ziņojuma par infrastruktūras koplietošanu¹ 1.pielikumā ir uzskaitīts 12 Eiropas Savienības dalībvalstīs realizēto infrastruktūras koplietošanas līgumu apkopojums un kompetento iestāžu izteiktie viedokļi. Vairākās valstīs uzraudzības iestādes (piemēram, Austrijā, Vācijā, Čehijā, Rumānijā, Francijā, Beļģijā u.c.) ir izdevušas vadlīnijas, norādot kritērijus, pie kādiem mobilo sakaru tīklu infrastruktūras koplietošana rada būtisku negatīvu ietekmi uz konkurenci.

LMT vairākkārt ir aicinājis Regulatoru, lai līdzīgi kā citās valstīs, tiktu formulēta skaidra pozīcija par kopīga radiotīkla izveidi, un saņemām arī Regulatora publisku solījumu, ka šāds viedoklis tiks formulēts un publiski sniegts². Diemžēl Konsultāciju dokuments nesniedz atbildes uz iepriekšējās diskusijās izvirzītajiem jautājumiem (skatīt LMT 11.novembra vēstule nr.1617/JN).

1.2. Radiofrekvenču spektra piešķiršana, elektronisko sakaru tirgus attīstība un konkurences veicināšana elektronisko sakaru nozarē ir tieša Regulatora kompetence (skatīt

¹ BEREC Report on infrastructure sharing, 2018.gads, https://berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/reports/8164-berec-report-on-infrastructure-sharing

² Skatīt, Regulatora 2020.gada vēstule nr. 13.12.2019. Nr.1-2.79/3821.

Elektronisko sakaru likuma 8.pantu un Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa 5.pantu). Tādēļ tieši Regulatora kā neatkarīgas kompetentas institūcijas kompetencē līdzīgi kā citās valstīs ir formulēt viedokli un pozīciju par optimālo konkurences līmeni un neatkarīgu elektronisko sakaru infrastruktūras, tajā skaitā radiotīklu, skaitu, lai nodrošinātu infrastruktūras konkurenci Latvijā. Eiropas Elektronisko sakaru kodekss vairākkārt uzsver nepieciešamību veicināt uz infrastruktūru balstītu konkurenci, jo tikai tas ilgtermiņā dod labumu patērētāju un konkurences interesēm. Līdz ar to tieši Regulatora uzdevums ir veikt Latvijas tirgus un sabiedrības ieguvumu analīzi, atļaujot vai arī ierobežojot potenciālo infrastruktūru koncentrāciju.

1.3. Atbilstoši Eiropas regulatoru iestādes BEREC 2019.gada kopējo pozīciju mobilās infrastruktūras kopīgošanā (BoR (19) 110), nacionālajām regulēšanas iestādēm, vērtējot mobilo sakaru tīklu kopīgošanu, ir jāņem vērā Eiropas Elektronisko sakaru kodeksā noteiktiem mērķi (3.2.1.punkts), proti, efektīva uz infrastruktūru balstīta konkurence, pakalpojumu konkurence un radiofrekvenču spektra efektīva izmantošana. Balstoties uz minētajiem BEREC definētajiem principiem, lūdzam papildināt Konsultāciju dokumentu, nosakot saistību izsoles uzvarētājam, izmantojot radiofrekvences, izveidot neatkarīgu infrastruktūru elektronisko sakaru pakalpojumu nodrošināšanai.

1.4. Konsultāciju dokuments nesniedz atbildi uz jau iepriekš vairākkārt uzdoto jautājumu, vai izsolē Regulators plāno atļaut piedalīties potenciālā Koptīkla īpašniekus (SIA Tele2 un SIA Bite Latvija), to izveidoto meitas sabiedrību (SIA Centuria), vai jebkuras no šīm sabiedrībām jebkurās kombinācijās. Tā kā dalība radiofrekvenču atlases mehānismos ir viena no Eiropas Elektronisko sakaru kodeksā norādītajām elektronisko sakaru komersanta pamattiesībām, bez Regulatora viedokļa šajā jautājumā, Konsultācijas būs uzskatāmas par nenotikušām vai nepilnvērtīgām.

1.5. Lai arī Konsultāciju dokumenta 1.3.4.punktā ir atsauce uz *radiofrekvenču spektra joslu kopīgu izmantošanu, ja to atļautu Latvijas Republikas normatīvie akti*, šāda atsauce nav pietiekama un neatbilst BEREC definētajiem kritērijiem. Radiofrekvenču spektra koplietošanu ir iespējams realizēt ar vai bez radiofrekvenču spektra apvienošanas un par to ir jālemj tieši valsts regulatīvajai iestādei, izvērtējot konkrētās valsts apstākļus BEREC (BoR (19) 110). Radiofrekvenču spektra vērtība būtiski atšķiras atkarībā no tā, vai minēto spektru nacionālā regulēšanas iestāde vēlāk atļaus vai neatļaus apvienot, un katram izsoles dalībniekam ir jābūt informācijai pirms spektra iegādes par visiem attiecīgā pirkuma nosacījumiem. Savukārt radiofrekvenču spektra apvienošana (nevis spektra joslu kopīga izmantošana) atbilstoši BEREC ziņojumā norādītajam (3.2.2.punkts) ir pieļaujama vienīgi pie noteiktiem apstākļiem un situācijās (skatīt 3.2.2. c.punkts 17.lpp.). Izsolī nevar organizēt, ja ir tik nozīmīgas neskaidrības par izsoles priekšmetu. Turklāt nav paredzams, ka ieviešot Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa normas Latvijā, likumdevējs būtiski atkāpsies no Eiropas likumdošanā noteiktā regulējuma.

1.6. Ja ar *radiofrekvenču spektra joslu kopīgu izmantošanu* ir domāta radiofrekvenču spektra apvienošana, tad šāda darbība ir veicama atbilstoši BEREC vadlīnijās norādītajiem principiem. Tas ir, katram izsoles uzvarētājam ir nosakāms pienākums, izmantojot izsoles priekšmetu, izveidot neatkarīgu radiotīklu un radiofrekvenču apvienošanu var realizēt vienīgi teritorijās, kurās nav paredzama infrastruktūras konkurence (BEREC (BoR (19) 110) vadlīniju 3.2.2.punkts) un ikreizējas Regulatora atļaujas pamata. Tā kā visi operatori ir deklarējuši 99% visas valsts teritorijas pārklājumu, šādu teritoriju Latvijā nav.

2. Citi konsultējamie jautājumi

2.1. Radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības Latvijā ir piešķiramas vienīgi atklātās un caurspīdīgās procedūrās (izsolē), kurās var piedalīties ikviens komersants. LMT atbalsta izsoles organizēšanu radiofrekvenču spektra piešķiršanai.

2.2. Atbilstoši Konsultāciju dokumentam, Regulatora izsoles priekšmets ir trīs radiofrekvenču joslu lietošanas tiesības, kurās ir apvienotas gan trīs FDD modulācijas pamatjoslas (1. 703 MHz – 713 MHz, 758 MHz – 768 MHz; 2. 713 MHz – 723 MHz, 768 MHz – 778 MHz; 3. 723 MHz – 733 MHz, 778 MHz – 788 MHz (turpmāk – FDD Pamatjoslas)) un papildus SDL joslas (738 MHz – 743 MHz; 743 MHz – 748 MHz; 748 MHz – 758 MHz. Šāds sadalījuma nav lietderīgs vairāku iemeslu dēļ:

2.2.1.Izsoles priekšmetā iekļautās FDD pamatjoslas būtiski atšķiras gan no komerciālās vērtības, gan arī pēc izmantojuma viedokļa.

2.2.2.No ekonomiskā, kā arī no tīkla izvēršanas viedokļa vislielāko ekonomisko vērtību nosaka FDD pamatjoslas. Līdz ar to, komersantam, kurš vēlas iegādāties noteiktu FDD pamatjoslu, ir obligāti jāiegādājas komplektā pievienotā SDL josla, kura, iespējams, tam nemaz nav nepieciešama.

2.2.3.Latvijas praksē jau ir bijusi situācija, kad vērtīgam izsoles priekšmetam tiek pievienota vēl neizpētīta un komerciāli neapgūta josla – tas ir “UMTS” radiofrekvenču izsole 2002.gadā. Neuzskatām, ka šāds “eksperiments” būtu bijis veiksmīgs, jo, piemēram, atbilstoši VAS “Elektroniskie sakari” mājas lapā pieejamai informācijai, t.s. UMTS “pamatfrekvencēs” ir uzstādītas vairāk nekā 2500 radioiekārtas, savukārt 1900MHz joslā – 100 reīžu mazāk jeb 21 radioiekārtu. 5MHz SDL apjoms nav pietiekams mūsdienīgu platjoslas pakalpojumu sniegšanai, un šāds neliels spektra apjoms palielina nepieciešamo bāzes staciju izbūves blīvumu apvidū, salīdzinot ar situāciju, ka komersantam būtu piešķirta platāka, vismaz 10MHz, josla.

2.2.4.Citās Eiropas valstīs veiktajās 700MHz radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību izsolēs, attiecīgās valstu regulējošās iestādes neveic radiofrekvenču “komplektēšanu” apvienojot vērtīgas radiofrekvenču joslas ar nevērtīgām. Piemēram, Zviedrijā 700MHz izsolē, tiek izsolītas 4FDD (2x5MHz) un 4 SDL (5MHz) joslas kā atsevišķi izsoles priekšmeti, Itālijā sešas 2x5MHz FDD joslas un trīs SDL joslas (5MHz), Šveicē - sešas 2x5MHz FDD joslas un trīs 5 MHz SDL josla kā atsevišķi izsoles priekšmeti.

Līdz ar to par Konsultāciju dokumentā noteiktajām joslām būtu veicama vienlaicīga izsole uz šādiem Izsoles priekšmetiem, kas atbilstu gan Latvijas situācijai, gan arī starptautiskajai praksei, nosakot arī atšķirīgus specifiskos radiofrekvenču nosacījumus FDD un SDL joslām:

1. FDD josla - 703 MHz – 713 MHz, 758 MHz – 768 MHz (2x10MHz FDD);
2. FDD josla - 713 MHz – 723 MHz, 768 MHz – 778 MHz (2x10MHz FDD);
3. FDD josla - 723 MHz – 733 MHz, 778 MHz – 788 MHz (2x10MHz FDD);
4. SDL josla – 738MHz – 748MHz - (SDL 10MHz);
5. SDL josla - 748MHz – 758MHz - (SDL 10MHz).

Savukārt 733 MHz – 738 MHz ir “buferjosla”, kas netiks izmantota un netiks izsolīta.

2.3. LMT neatbalsta Konsultāciju dokumentā veikto Izsoles priekšmeta sākumcenas noteikšanas metodiku. Piekrītam, ka nosakot izsoles priekšmeta sākumcenu, par pamatu var ņemt 800 MHz radiofrekvenču izsoles nosacījumus (Konsultāciju dokumenta 4.punkts), jo minēto spektru tehniskās īpašības ir salīdzināmas. Vienlaicīgi nevaram pievienoties 11.lpp. salīdzinājumam, kurā tiek salīdzināta Izsoles priekšmeta sākumcena, ar 800 MHz izsoles nosolīto cenu, jo šāds salīdzinājums nav korekts un neatbilst arī starptautiskajai praksei. Piemēram, atbilstoši BEREC un Itālijas regulatora AGCOM izstrādātai metodikai³, izsoles sākumcena ir nosakāma, proporcionāli palielinot iepriekš veiktās 800MHz radiofrekvenču izsoles sākumcenu par 5%, savukārt SDL sākumcena jānosaka līdzvērtīga vienas FDD daļas cenai, samazinot to par 50%.

Līdz ar to vienas 2.2.punktā norādītā FDD joslas (2 x 10 MHz) sākumcena būtu jānosaka 500 000 (pieci simti tūkstoši) eiro, un vienas SDL joslas (1 x 10 MHz) sākumcena būtu nosakāma 150 000 (simt piecdesmit tūkstoši) eiro.

Izsoles sākumcenas sakarā lūdzam ņemt vērā COVID-19 krīzes radīto iesaīdu uz ekonomiku, tai skaitā elektronisko sakaru komersantiem. Lai veicinātu ekonomikas atveseļošanu, būtu jāveicina līdzekļu ieguldīšana tīklu izvēršanā, kas rada papildu ekonomisko aktivitāti visā Latvijas teritorijā. Izsole ir instruments tās dalībnieku konkurētspējas noteikšanai attiecībā uz izsoles priekšmetu, nevis papildu ieņēmu gūšanas līdzeklis, pārdalot tos no elektronisko sakaru nozares par labu citām tautsaimniecības nozarēm.

2.4. LMT atbalsta Regulatora piedāvāto radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību termiņu Izsoles priekšmetiem – 20 gadi, jo šāds termiņš gan atbilst Eiropas Elektronisko sakaru kodeksā noteiktajiem principiem, kā arī nodrošina veikto ieguldījumu saprātīgu atmaksāšanu.

³ http://www.emergonline.org/wp-content/uploads/2018/12/EMERG-BEREC-workshop-on-5G_Marco-Petracca.pdf, 21.slaidis

2.5. LMT atbalsta Konsultāciju dokumenta 10.lpp. norādi, ka nepieciešams veicināt *elektronisko sakaru komersantu savstarpēju konkurenci mobilo elektronisko radiosakaru tīklu infrastruktūru izveidē un pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanā katrā savstarpēji nesaistītā elektronisko sakaru tīklā, ir jānoteic, ka katrs izsoles uzvarētājs var iegūt vienu izsoles priekšmetu.* Uzskatām, ka pienākums nodrošināt neatkarīgu, savstarpēji nesaistītu radiotīklu, izmantojot Izsoles priekšmeta radiofrekvenču joslu, ir nosakāms kā atsevišķs un būtisks izsoles noteikums katram FDD Pamatjoslu izsoles uzvarētājam.

2.6. SDL radiofrekvenču joslas no tehnoloģiskā viedokļa ir piemērotas raidīšanai lejupielādes režīmā, papildus kapacitātes nodrošināšanai pakalpojumiem, kuros ir nepieciešams paaugstināts datu apjoms lejuplīnijas režīmā. Ņemot vērā ierosinātās izmaiņas Izsoles priekšmetā (skatīt 2.2.punktu), ir lietderīgi ir izvirzīt papildu nosacījumu, ka piedalīties SDL joslu solīšanā var tāds komersants, kurš veic solījumu par vienu vai vairākām FDD pamatjoslām. Tas nodrošinās situāciju, ka SDL joslu iegādāsies vienīgi tādi komersanti, kuri plāno izvērst 5G tīklus un nodrošināt praksē augstu radiotīklu kapacitāti. Attiecīgi šāds noteikums arī mazina radiofrekvenču nelietderīgu uzkrāšanos.

2.7. LMT atbalsta Konsultāciju dokumenta norādi, ka izsoles dalībnieks ir tiesīgs iesniegt tik piedāvājumus par izsoles priekšmetiem, kas nepārsniedz izsoles priekšmetu skaitu.

2.8. LMT neatbalsta Konsultāciju dokumentā piedāvātos radiofrekvenču spektra lietošanas specifiskos noteikumus – četrus gadu laikā izņemt vairāk nekā astoņi simti radiofrekvenču spektra lietošanas atļaujas. Vēršam uzmanību, ka atšķirībā no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, kurās tiek veikti pasākumi mobilo sakaru tīklu izvēšanas atvieglošanai, Latvijā pēdējā gada laikā ir būtiski pasliktinājusies piekļuve tīkla infrastruktūras vietām – valsts un pašvaldības iestādes un uzņēmumi ne vien ierobežo, bet arī rīko “nomas tiesību izsoles” mobilo sakaru bāzes staciju vietu nomai. Līdz ar to no publiskās varas kopumā viedokļa nav objektīvi un pamatoti no vienas puses izvirzīt pienākumu izvērst tīkla infrastruktūru, bet no otras puses – izvirzīt arvien apgrūtināšas prasības elektronisko sakaru tīklu izvēšanai. Ņemot vērā iepriekšminēto, lūdzam samazināt uzstādāmo radioiekārtu skaitu līdz 200.

Gadījumā, ja publiskā vara nodrošinātu sakaru operatoru piekļuvi pie tīkla izvēšanai nepieciešamajām fiziskajām vietām uz saprātīgiem nosacījumiem, LMT neiebilstu, ka Izsoles nosacījumos varētu iekļaut noteiktus, arī operatoriem izaicinošus, radiotīklu izvēšanas noteikumus. Taču pašreizējā valsts politika infrastruktūras fizisko vietu nodrošināšanā padara infrastruktūras izvēšanu gan dārgāku, gan laikietilpīgāku. Līdz ar to, ir būtiski samazināms FDD pamatjoslu izsoles uzvarētāja pienākumu apjoms attiecībā uz radioiekārtu skaitu.

Ar cieņu,

Prezidents

Valdes priekšsēdētājs

Juris Binde

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU